

El dilema de l'ensenyament

Aquests dies, a la premsa de Madrid, s'han produït algunes polemiques ben simptomàtiques a propòsit del problema de la reforma del sistema d'ensenyament. La polèmica ha estat entre els elements liberals i els reaccionaris. La veu autoritzada de Marañón s'ha fet sentir, però aquest cop, oh paradoxal, a favor precisament dels reaccionaris. Per a Marañón l'ensenyament oficial és una de les pitjors malaventures d'Espanya. I la causa d'aquesta malventura és que sigui un monopoli oficial. Per a posar-hi remei cal anar, doncs, contra aquest monopoli; cal afavorir l'ensenyament lliure. Aquesta és, ve a dir Marañón, la veritable doctrina liberal. Si els liberals d'avui no hi estan conformes, hi estaran els liberals d'ací a vint anys.

I és evident que Marañón té raó. Té raó, però només tècnicament. Car, en resum, quan a Espanya es parla d'ensenyament lliure, d'ensenyament col·legiat, hom no es refereix a altre ensenyament que al de les ordes religioses. El problema queda, doncs, plantejat, en la pràctica, en aquesta forma: ensenyament oficial de l'Estat, ensenyament privat de les ordes monàstiques. Quin dels dos és millor? Per quin cal decantar-se? A quin cal afavorir?

Tots som a dir—i amb raó—mal de l'ensenyament de l'Estat. El mestre ha estat durant molts anys el blanc de totes les sàtires. L'hem posat en ridícul en aquestes i altres. Fins ens hem rigut de la seva gana, quan l'Estat no el pagava prova per subvenir les seves necessitats més immediates. Rarament hem pensat en els casos de veritable abnegació. Una cosa semblant s'ha desenvolupat amb els professors d'Universitat i d'Instituts. Cada any pels exàmens en podem recollir un seguit d'anècdotes picants i pintoresques que proven el seu cretinisme, o, si menys no, la seva inèrcia. Molts sovint aquestes anècdotes són, però, interpretades amb un esperit de partit. La política i la malícia dels estudiants hi juga. No volem, no obstant, dir que no hi hagi en això molt de veritat. La lectura d'alguns llibres de text és suficient per provar a quin grau arriba la mentalitat d'una part del professorat espanyol.

Però ara bé: què passaria si les mateixes crítiques, si les mateixes mofes s'adrecessin als professors i als mestres de les ordes religioses? El respecte que socialment inspira encara l'home que porta unes vestidures talar, la poca popularitat que aquest professors tenen, les seves vides que són molt menys públiques, els han alliberat del ridícul moltes vegades. Però el cert és que ni a Espanya ni a fora d'Espanya, un jesuïta, un fratre qualsevol, és, intel·lectualment i moralment, superior a un professor d'Institut o d'Universitat. Avui, malgrat de la seva fama, no hi ha cap jesuïta que sigui un savi autèntic. L'orde és plena d'aficionats. Tampoc són superiors als "hermanos" i "hermanitas", els "padres" i les "madres" que es dediquen a l'ensenyament primari, als mestres i les mestresses nacionals. Aquells que han vist per dintre el funcionament dels col·legis dirigits per religiosos o religioses, han pogut adonar-se que fan de mestres moltes vegades terribles a penes desbastats. I no parlem dels escàndols d'ordre sexual, que de vegades, s'hi han produït, i que haurien de posar en guarda els pares de família. Que es tingui en compte que han de sumar-se moltes coses vergonyoses perquè l'escàndol arribi

ESPORTIU:

Llegeix dilluns vinent a
LA RAMBLA DE CATALUNYA
Informació especial de la
reunió de la Unió de Clubs
i unes impressions personals
de l'Assemblea de la
R. F. E. de F. que hom està
celebrant a Madrid

El Sumó

Manifest Comunista
de Marx i Engels, ha aparegut, finalment, en català,
traduït per Granier Barrera
i prologat per Serra i Moret.
Es ven arreu
160 planes de text, 2 ptes.

Roda el món i torna al Born

L'arribada de Francesc Macià a Perpinyà. — Campi qui pugui. — Una Assemblea que fou una profecia. — L'arribada de Rovira i Virgili a Tolosa. — El naixement d'"Oc". — La corneta, la llevadora i la Plaça del Capítol

EL CHOR "DEODAT DE SEVERAC", A TOULOUSE

Ja estava fet i era impossible tornar enrera. Erem al ball i havíem de ballar. El general Primo de Rivera havia pujat al canalobre i havia encès totes les espelmes.

En un mot: anava armat fins a les dents. I com en Clemenceau, vam dir-nos: entre ells i nosaltres hi ha solament una qüestió de força.

Des d'aquell moment les fronteres s'obriren de bat a bat. El primer a passar la ratlla, amb un gest de civisme i de protesta, fou en Francesc Macià.

Hi ha homes als quals el destí els ha donat el primer lloc per tot arreu i d'una manera permanent.

En aquell mes de setembre tot feia pudor de vinassa.

Perpinyà era desert. La meitat de la població s'acabava d'estirar per aquelles platges mig netes, mig brutes. L'altra meitat collia rafins en aquell bé de Déu de vinyes, plenes de veremadors catalans, que discutien de política i de vi.

Jo havia tornat a enyorar-me, amb el cap ple de sardanes i d'amistats.

La cobia, els forasters catalans, tots fugiren de Foix una mica a la desbandada. Veieren Puigcerdà, encara endolat pels veus de la tradició.

Què passarà a Catalunya després d'aquest daltabaix?

Cap a Perpinyà falta gent a saber-ho. Efectivament, encara no feia deu minuts que era arribat, un d'aquells catalans que tremolen a la idea que podran sacrificar-se, va acostar-se'm i a cau d'orella em digué: —En Francesc Macià és al Casal Català.

El Casal Català de Perpinyà és troba a l'entrada d'aquell passeig que quatre rengleres de platans centenaris li donen l'aire d'una nau immensa de catedral pagana.

Aquell dia, la bandera catalana s'instal·là a la façana del Casal Català i ja no la varen treure més, desafiant totes les tempestes del cel i de la terra.

D'una gambada vaig pujar aquells quatre esglaons i vaig trobar-me davant d'en Francesc Macià, acompanyat d'un home que no em recordo què era i que crec que no va donar gaire bon resultat.

Macià donava la impressió d'un home que tenia un pla definitiu establert i que està resolent a realitzar-lo ràpidament.

Macià mirava lluny, amb una rapidesa de raig de sol. Acabava d'arribar i ja no es recordava que estava cansat.

L'arribada de Macià a Perpinyà fou una gran emoció per a la població. Als cafès no es parlava de res més. Era l'esdeveniment català més important que havia succeït en aquell departament francès, que pensa, però, en català. Del monstruós tractat dels Pireneus, cap rossellonès en aquells moments n'hauria donat cinc cèntims.

Per casualitat, es trobava a la capital del Rosselló el redactor en cap de "L'Humanité" en aquell moment, i ara conseller municipal de París, Garchery.

Per al redactor polític d'un diari com "L'Humanité" era com treure la rifa trobar Francesc Macià el primer. Macià era la primera veu que s'aixecava serena i calma en aquell moment tenebrós i vergonyós.

I Macià va parlar sense rancor, tenint consciència que des d'aquell moment perdria la seva pàtria; que no ha retrobat encara.

Per contra, vaig acompanyar per una orella al Casal Català el director de "L'Independant", de Perpinyà, que ha regatejat sempre les informacions en pro de Catalunya.

Anar a veure Francesc Macià representava dir l'endemà la veritat, tota la veritat sorrida dels seus llavis i dictada pel seu cor.

"L'Independant", de Perpinyà, sempre ha consultat a la botiga del davant el que calia fer.

Intúït dir que "L'Humanité" estigué més a l'alcària de les circumstàncies que "L'Independant", malgrat i el bonic nom que porta.

En els títols de diaris, la paradoxa sempre hi ha estat de moda.

Perpinyà, que va passar la vergonya de veure Macià a la presó, tingué l'honor de servir de replà a aquesta escala tan alta que Francesc Macià puja i que el fa semblant d'aquells àngels i arcàngels que varen anar a l'infern.

I Perpinyà fou el lloc on s'aturaren els exiliats fugint de Barcelona.

Poc temps després el Comitè d'Acció Catalana hi celebrava una reunió, de la qual en sortí l'Acció Catalana d'ara. Tots arribaren a Perpinyà per mitjans prou pintorescos, és a dir, mig a peu, mig a cavall. Sembla que Rovira i Virgili s'havia embarcat a Tarragona dintre una bota i va desembarcar a Port-Vendres. Com a bagatge portava una pinta a la butxaca.

Em recordo que tots estaven molt atafegats per obtenir els papers d'identitat francescos. Tanmateix, fou fàcil d'arreglar-ho. Un dels més eixerits convidà el comissari de policia a beure una copa de xampany en una casa de meques, i va ésser com posar oli en un llum.

Evidentment, a certs elements d'Acció Catalana, coneguts per llur austeritat, no s'els va posar al corrent de mitjans tan poc diplomàtics i que podien portar conseqüències desagradables.

El Comitè d'Acció Catalana prengueren des de Perpinyà camins diferents i quasi oposats.

Els uns, anaren a Tolosa i feren occitanisme.

Els altres anaren a Ginebra, per a fer-hi Societat de Nacions.

Solament Jaume Bofill i Mates féu una mena d'estatge a Tolosa, i va anar-se'n després a París, per veure si perdria una mica la vergonya.

Els primers, ara, ja no fan occitanisme, perquè s'ha tornat carribol, reaccionari i perquè volen veure el món per un forat.

Els segons, em penso que no voldran tornar a la Societat de les Nacions, a causa de la mala freqüentació que hi ha en aquella casa.

Quant a Bofill i Mates, vaig tenir l'ocasió de veure'l a l'estació de Tolosa de tornada de París, i va confessar-me que s'havia tornat molt "desolat".

Rovira i Virgili, arriba a Tolosa amb la mateixa pinta i acompanyat de Leandre Cervera, que portava una maleta més grossa que una ballarina de preu. En Cervera s'enyorava molt. En Rovira i Virgili descobria fonts subterrànies, capítols i pedres romanes, i constata que d'altres no s'havien mogut ni d'un mil·límetre.

A la primera nit vaig oferir-los que s'ha sentit alludida i ha fet sentir els seus grinyols pel nostre "reflector".

Es veritat. Amb aquests no hi vivíem comptat. Però ja que tenen cua de palla, senyor Martínez Domingo, ja ens farà el favor de no oblidar-los, eh?

No passa dia sense que el republicanisme no s'apunti un "tanto" o altre. Almenys, així ho sembla.

Aquesta darrera setmana tots els nostres lectors hauran pogut veure una fotografia de Raquel Veller en la qual lluita una magnífica gorra frígida.

Es que s'ha declarat republicana? No, senyors, encara no. És senzilla: que ha estat proclamada Mariana de Marianes a París.

Però... tot és començar, sabem?

Un company nostre pogué escoltar, fa molts pocs dies, pels passadissos d'un cotxe de l'express de Madrid,

a l'arribada a Barcelona, la següent conversa entre un viatger—jove i elegant—i un amic que l'havia anat a rebre:

—Voy a armar un cisco en el Colegio de Abogados.

—Figúrate. Han tenido la osadía de enviarme todos los comunicados escritos en catalán.

—¿?

—Presenté una queja al ministro del ramo, sin resultado alguno. Ahora, en Barcelona, pienso reclamar directamente contra tamaño desatino. Rigorosamente histórico!

14 DE JULIOL

(per Helios Gómez)

una audició de cançons occitanes per aquella Chorale Deodat de Severac, que mereix capítol a part.

En Leandre Cervera, que en aquell moment dirigia el destí de l'Orfeó Gracienc, va emocionar-se molt en veure que la nostra sala d'assaigs era plena de banderes catalanes amb creus roges del Llenguadoc.

En Rovira i Virgili em féu l'honor d'assistir-hi, i també va dir-me que hi havia agradat molt. Cal fer constar que la Chorale Deodat de Severac era composta per tres-cents cantaires i cantàvem molt fort.

Rovira i Virgili creà a Tolosa el setmanari "Oc".

Ell hi escriví els primers editorials. Evidentment, aquest setmanari va tornar malament, doncs va ésser dirigit després per gent que no podien pas continuar l'esperit liberal i federal republicà de Rovira i Virgili.

"Oc" havia estat fet per a servir de lligam entre Occitània i Catalunya. Darrerament, abans que desaparegués, servia per a unir certa gent d'Occitània amb certa gent de Catalunya.

De totes maneres, en els primers números d'"Oc" s'hi troben els programes més clars, els camins més drets a seguir i les veritats més profundes.

"Oc" fou el primer que denuncià la Dictadura del general Primo de Rivera.

Jo vaig tenir l'honor d'enganxar els segells de la primera expedició que va fer-se'n.

Un dia, Rovira i Virgili m'acompanyà al local de la Chorale Deodat de Severac, que era cedit per l'Ajuntament. El compartíem amb el Foyer del Soldat, i abans era un seminari. Al que era capella, un comandant hi havia posat un billar.

Al llac de la sacristia, hi havia una cuina, on els soldats s'hi feien un cafi fet amb suor de senegales.

Nosaltres assajàvem al reflectori,

que era encara la millor peça de la casa.

Al costat de la Chorale Deodat de Severac hi havia un antiquari vell i brut i sobretot gelós de totes les coses que tenia allí bigarrades.

Una mica més amunt hi havia una llevadora, que tenia una placa de marbre al costat esquerre de la porta.

El pobre Felicien es deia Felicien; cada dia penjava al carrer gabies i llances i sabates, que sempre pertanyien almenys a Lluís XIV o a Maria Antonieta.

Un dia, doncs, Rovira i Virgili passava per davant de l'antiquari, i quina fou la seva admiració en veure una corneta penjada just sota la placa de la llevadora.

—Per què serveix aquesta corneta? — va demanar Rovira i Virgili.

—Per a cridar la llevadora durant la nit en cas de necessitat.

Rovira i Virgili va trobar-se davant d'un cas inèdit.

A Tarascó tenen un Tartari, però a Tolosa, tanmateix, hi havia el pobre Felicien, que treballava per una història plena de plomalls, de cotilles de reina i de cornetes anunciadores d'amor i de fecunditat.

JOSEP FONTBERNAT

LA SETMANA ENTRANT:

Els Jocs Florals de Barcelona a Tolosa. L'Aplic d'Occitània, presidit per la comtessa de Noailles. La primera vegada que Francesc Macià i jo fòrem expulsats de França...

L'Ateneu de Madrid ha nomenat una comissió formada per 21 socis, per tal d'establir les bases de responsabilitats de la Dictadura

Un periòdic dretista nat fa poc cercava insistentment un director de palla. Ja en tenia un mig emparaulat gràcies a les gestions d'un amic de la casa, però el beneficiat, en conèixer el nom del gairebé periòdic que havia de dirigir aparentment, es negà en absolut a acceptar el càrrec.

—Però, per què? — exclamava l'amic de la casa, tot esverat—. Per què no vols ésser director de palla?

—No, d'aquest periòdic, no.

—Però si només és de palla...

—Per això mateix, home! No veus que se'm menjarien?

Un amic nostre, que es dedica a donar conferències sobre els temes més diversos ara que no pot fer política nefanda, va ésser invitat fa poc a parlar en un determinat poble.

Acceptat, com d'hàbitud; convingueren la data, tema, tren a agafar i tots els altres detalls del cas amb el representant local. Després aquest, per tal segurament de donar un avantgout de les atencions que hom preparava a l'orador, insinuà a l'amic cordialment:

—Si, senyor.

—Que hi ha el senyor Arnau de Vilanova?

L'altre dia el tenor aragonès Juan García visità els tallers de "El Día Gráfico" i "La Noche".

Com és natural, aquesta visita era imprescindible. Venir a Barcelona i no visitar els tallers de "El Día Gráfico" i "La Noche" és com anar a Roma i no veure el Papa.

El tenor García, però, volgué ésser galant amb el senyor Pich i Pon, i entre altres peces de concert li engegà aquestes dues jotes:

"La jótica que yo canto se la dedico a Don Juan, que patronos como este no se suelen encontrar."

L'altra:

"Sus dedico esta jótica que canto con mucho ardor, también yo estuve en la imprenta también fui encuadernador."

No cal dir que aquestes dues magnífiques quartetes obtingueren un èxit sorollos. Els concurrents emocionaren de debò. I a "La Noche" en feien una rescensió en el lloc d'honor del diari.

L'ex-relligador i notabilíssim tenor pot marxar tranquil de Barcelona. Ha complert amb tots els deures d'un foraster.

El senyor comte de Güell, sempre tan democràtic, s'ha interessat vivament per les denúncies formulades

aquestes dies contra el règim de la Presó de Barcelona.

Però, poc amic de soroll, l'home se'n anà tot solet cap a la presó i decidí fer les indagacions pel seu compte. Tot dit, tal fet. El camí més dret era anar a trobar els funcionaris de la presó. Ells, és clar, devien donar al bon senyor alcalde de Barcelona unes explicacions capaces de deixar satisfet al més exigent. Però l'home no quedà convençut:

—Veiam, deixeu-me tastar el pa. Li portaren pa, el tastà i... és clar, trobà que era excel·lent i que no hi havia motiu de queixa. Evidentment els presos eren una busca-raons.

D'ací endavant se'n diu que el senyor comte de Güell no menjarà

altre pa que el que fan als forns de la Presó Model...

Els senyors que redactaren les pancartes anunciadores dels orfeons, ahir a l'Estadi, no es deuen haver assabentat que, en català, el copulatiu ha d'ésser i llatina.

Ho diem perquè varem tenir ocasió de veure una sèrie de "y", especialment un "Vilanova y Geltrú" que trencava el cor.

El senyor Rocha té unes dots d'argumentació corpendores.

L'altre dia, en el seu discurs al Ple Municipal,

es queixava de la tasca catalanitzadora de la Comissió de Cultura, al·legant que el 30 per 100 dels habitants de Barcelona són de parla no catalana.

Molt bé, senyor Rocha. Però, i el setanta per cent, que queda? Que no hi ha pensat?

La setmana passada publicàvem un "reflector" en el qual cridàvem l'atenció del senyor Martínez Domingo

sobre la mala impressió general que causa el fet que els càrrecs dels organismes paritaris encara estan en mans dels que els van assaltar en temps de la Dictadura.

Nosaltres ens referíem, ben entès, als que tenen càrrecs remunerats, presidents, vice-presidents, advocats assessors, etc. Però es veu que hi ha una gent que ocupa càrrecs gratuïts

que s'ha sentit alludida i ha fet sentir els seus grinyols pel nostre "reflector".

Es veritat. Amb aquests no hi vivíem comptat. Però ja que tenen cua de palla, senyor Martínez Domingo, ja ens farà el favor de no oblidar-los, eh?

No passa dia sense que el republicanisme no s'apunti un "tanto" o altre. Almenys, així ho sembla.

Aquesta darrera setmana tots els nostres lectors hauran pogut veure una fotografia de Raquel Veller en la qual lluita una magnífica gorra frígida.

Es que s'ha declarat republicana? No, senyors, encara no. És senzilla: que ha estat proclamada Mariana de Marianes a París.

Però... tot és començar, sabem?

Un company nostre pogué escoltar, fa molts pocs dies, pels passadissos d'un cotxe de l'express de Madrid,

a l'arribada a Barcelona, la següent conversa entre un viatger—jove i elegant—i un amic que l'havia anat a rebre:

—Voy a armar un cisco en el Colegio de Abogados.

—Figúrate. Han tenido la osadía de enviarme todos los comunicados escritos en catalán.

—¿?

—Presenté una queja al ministro del ramo, sin resultado alguno. Ahora, en Barcelona, pienso reclamar directamente contra tamaño desatino. Rigorosamente histórico!

L'altre dia un conferenciant va parlar dels problemes de llibertat en les diferents èpoques de la història.

Heu-vos ací un paràgraf del brillant parlament:

"Més tard, en la tragèdia d'Edip Rei, veurem un home que fins al darrer moment de la seva vida se subleva contra el Destí, que considera injust."

Encara que Espanya és un país atacat d'"empleomania", jno els sembla que el conferenciant en va fer un gra massa de fer derivar de Grècia, això de la lluita pel "destino"?

Els diaris d'ahir publicaven la següent nota:

"Amb l'objecte de delixar esvaits els dubtes suscitats entre els aficionats a la fotografia amb màquina fotogràfica i cinematogràfica per a ús particular respecte a les facilitats a ells ator-

gades per entrar al recinte de l'Exposició, aquesta jutja oportú de fer constar que no s'ha posat en cap moment el menor obstacle perquè els dits senyors poguessin efectuar-ho lliurement i sense estar subjectes al pagament de cap mena de cànon."

El qui ha enviat aquesta nota no deu recordar, o millor: no deu voler recordar, que a la porta de l'Exposició hi va haver molt temps unes grans pancartes que prohibien treure fotografies de cap mena, i que després, durant molt temps, es va haver de pagar la pesseta per a poder-ne treure.

Veiem que n'hauríem de parlar.

ls orfeons de Catalunya van ésser tots molt aplaudits en desfilar per l'Estadi. Es a dir, tots no.

L'Orfeó Gracienc va ésser acollit amb un pladós silenci, i fins i tot vam sentir algun que altre xiulet escadusser.

Es el que té participar en concerts "hispano-americanos" i altres moixiguesques per l'estil.

General Berenguer: ¿Manca molt encara per acabar l'estudi dels "casos" pels quals sofreixen presó els delinqüents anomenats socials? Ens imaginem la feixuga tasca que representa l'estudiar aïlladament cas per cas. Però no podem creure que no n'hi hagi cap de resolt, i si és així —no pot ésser d'altra manera—, ¿per què no fer immediatament pública la resolució que hagi recaigut? Per als que estan entre reixes, els minuts són mesos i els dies, anys.

JOSEP SUNYOL I GARRIGA.

LA RAMBLA DE CATALUNYA, 30 de juny.)

Relloctges per a esportius
Cores Esport

EL REGULADOR

Rambla de les Flors, 37 - Carme, 1

la rambla de catalunya

(esport i ciutadania)

XOCOLATES

Jaume Boix

l'asteu les noves creacions:
Preu: Pessetes 1'10 el paquet
Núm. 9 - Fondant, marca cavall-índi
Ametlla, per a menjar cru
Preu: 0'80 ptes. paquet

Senyor Director General de Presons:

Per segona vegada, honorables senyor Betancourt — i voldria, sincerament, que fos per darrera vegada —, el periodista s'ha d'adreçar a vostè des d'aquestes pàgines. És possible, senyor director, que en haver de llegir-nos novament, hi hagi en el seu braç un gest d'impaciència. Però, què vull, aquesta presó de Barcelona sembla entos, audida a donar-nos motius — motius greus, que en certs països haurien provocat una fulminant destitució del personal responsable i un severíssim expedient de depuracions — per acuar premiosament fins a vostè.

La veu de la ciutat

Però aquesta vegada, senyor Betancourt, ja no és la nostra veu sola la que s'alça en el clam de protesta i en l'exigència de responsabilitats. Els mètodes emprats dintre la presó Model de Barcelona han tingut finalment la virtut d'afegir a la protesta de tota la ciutat, en adonar-se, esgarriada, que allà dintre han estat vulnerats — vulnerats fins a la infàmia — els drets més elementals, més imprescriptibles, més sagrats de l'home. De qual-sevol home, senyor Director General de Presons, de qualsevol; encara que el delicté més vil hagi tacat la seva vida; encara que l'acusació més infamant hagi estat llançada sobre el seu rostre pàl·lid de fora de la llei. La ciutat no ha fet distincions, aquesta vegada. Si accepta, a l'hora de la justícia dels homes, el fall d'un tribunal, la ciutat no accepta ara, no, el fall arbitrari i cruel d'uns funcionaris a les ordres d'un director. No solament no l'accepta, sinó que demana, severament, que el director i els funcionaris culpables siguin castigats.

Amb poca dies de diferència, dintre la presó de Barcelona — aquesta presó per on han passat ja tants digníssims companys nostres — s'han produït fets greus, en l'ordre humà i en l'ordre jurídic. Fets, senyor Director General, que, si hi ha justícia, no poden quedar sense una sanció severíssima, el primer objectiu de la qual ha d'ésser — diguem-ho clar — el director de l'establiment.

El mateix director que temps enrera, l'endemà d'una greu denúncia, era obsequiat amb un àpat pel seu addicte personal subaltern. Quins són aquests fets? No caldrà, pensem, insistir massa en el seu repugant detall. N'ha parlat la Premsa; n'han parlat el diputat Vallès i Taverner i el regidor Nicolau d'Olivier en el ple de les respectives corporacions. En parla, amb paraula indignada i revoltada, aquest poble nostre que ha hagut de veure tants fills seus darrera aquelles altes parets del carrer d'Entença.

Una visita episcopal

Un dia, amb motiu de la visita del bisbe de la diòcesi, doctor Irujo — per què el bisbe no ha participat encara públicament en l'exigència d'aquesta justícia cristiana de què parla, a l'hora de la seva visita, als presos que l'escoltaren? —, un reclus gosà protestar del règim interior de la presó. Gosà protestar, i mostrà a la mirada neguitjada del prelat un tros de pa dur i hostil i unes robes espel·liades i brutes. Els companys aplaudiren el protestatari i afegiren la seva veu a la veu que demanava un pa que es pogués menjar i una roba que pogués vestir.

A la nit del mateix dia, les veus que havien protestat davant del bisbe cridaven de dolor a les cel·les de càstic. Se'ls demostrava, damunt l'esquena nua, que el pa d'allà dintre no era tan dur com havien afirmat, i que la roba no era tan esparçada com havien sostingut. Sense necessitat d'afinar gaire les orelles, el director de la presó Model de Barcelona podia escoltar els crits que el dolor de les vergassades sobre la carn arrencaven als castigats. Ni la pietat més sumària no revocava l'ordre de l'un ni aturava els braços dels altres. L'endemà, els funcionaris circulaven per les galeries armats de totes les armes. A les cel·les de càstic — aquelles cel·les abjectes que tastà el nostre amic Jaume Comte — hi havia set o vuit homes engrillonats. El pa seguia essent dur, com cada dia.

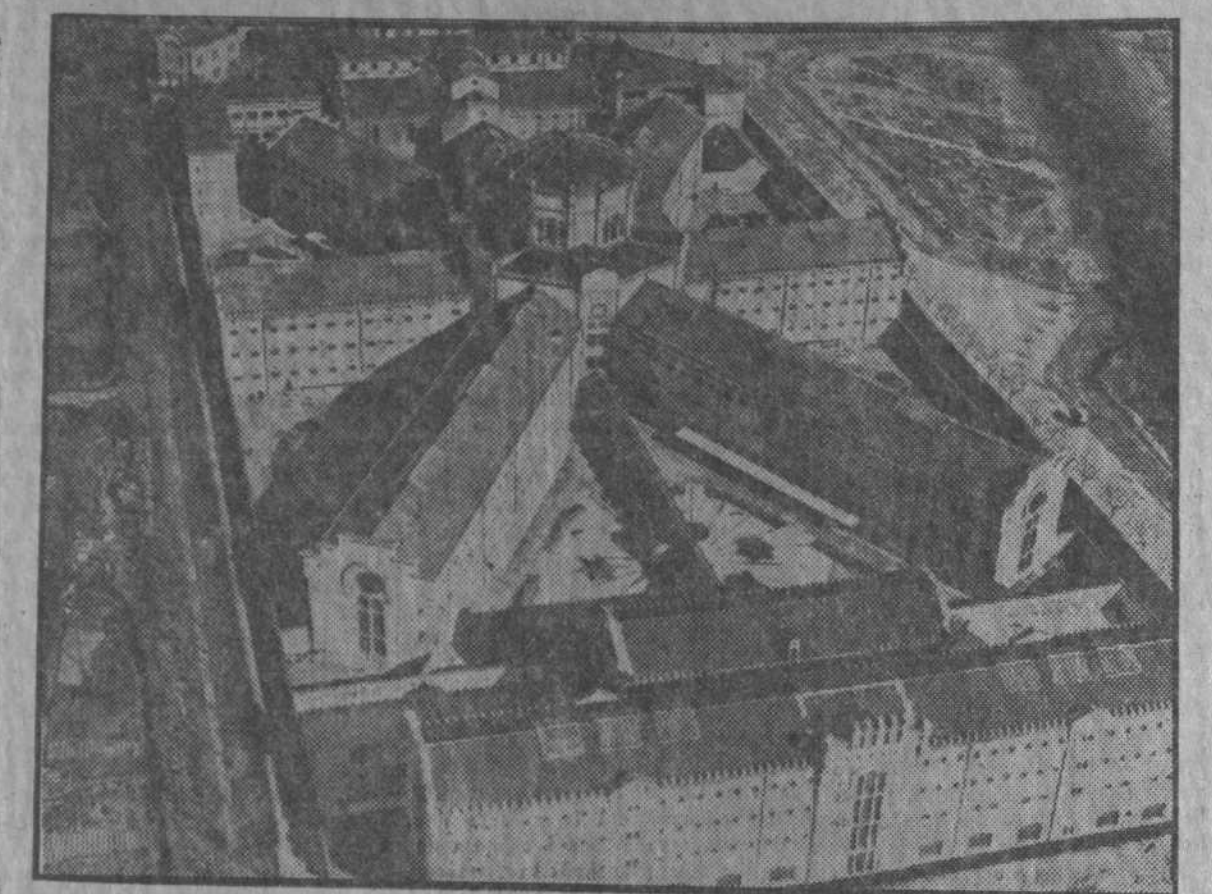
Per si no fos prou, un greu atropellament de la seva missió, al servei de la justícia. Simplement. No calen, ens sembla, comentaris de cap mena. El fet és prou eloqüent perquè calgui senyalar-ne les circumstàncies.

En tot cas,

i per tal que vostè pugui rellegir-la, senyor director general de Presons, reproduïm la protesta tramesa pel

Presó Cellular de Barcelona, incompatibles, no solament amb els més elementals sentiments d'humanitat, sinó també amb els que per la nostra professió hem de mantenir i fer prevaler.

He de denunciar a V. S. oficialment que mentre em trobava a les 13 hores al local de l'advocat, parlant amb el

d'advocat defensor — Moles i Canbet es veia amenaçat pels sabres de dos funcionaris i obligat a lliurar els documents que li acabaven d'ésser confiats. Amb inaudit atreviment, aquells dos esbirros — funcionaris de la presó; això és, a les ordres del director — robaven per la violència uns papers dels quals s'havia fet disposar a un advocat que es trobava allà dintre en el com-

mateix interessat al Col·legi d'Advocats d'aquesta ciutat:

"Honorables senyor:

El qui subscriu, col·legiat en exercici, té l'honor d'adreçar-se a V. S. per a fer-li compartir la seva convicció que no poden continuar per més temps els esdeveniments execrables de la

meu client Roman Halava, va comparèixer un reclus, infermer de l'establiment, el qual m'encarregà com a professional una lletra reservada que feia referència a un afer delicat, pregant-me que li donés curs en cas de semblar-me convenient.

Al cap d'uns deu minuts, es va presentar un oficial de la

Presó acompanyat d'altres subjecces, també de mala presència, el qual amb l'espasa a la mà va exigir-me que li lliurés els documents rebuts.

Sucumbint a la violència, que no em va ésser possible resistir, no em va quedar altre remei que lliurar-los de nou al propietari al qual els prengueren tot seguit.

Això planteja, en primer terme, quant a l'aspecte professional, una qüestió referent a les funcions de l'advocat a la presó que al Col·legi pertoca defensar. Per altra part, aquest fet no és més que un aspecte del règim sofert a Barcelona, del qual tan monstruosos i indignants testimonis tenim els advocats.

Tampoc no pot el Col·legi negligir el càrrec simplement humà, essent el seu deure el de promoure una actuació intensa que hi posi el seu degut remei que exigeixen a la vegada la consciència moral i la nostra dignitat civil.

Crec, senyor degà, que la V. S. interpretarà aquests sentiments amb les mesures que el seu cel li suggereixi.

Barcelona, 3 de juliol de 1930."

Es diu, repetidament, que, per part de dos funcionaris d'aquest organisme central dirigit per vostè, senyor director general, ha estat realitzada una ràpida visita d'inspecció. S'afegeix que els dos funcionaris al·ludits han tornat a Madrid i han escrit, en l'expedient en blanc, un inofensiu "no ha lloc". Així i tot, senyor director general, el periodista vol insistir, amb respectuosa tenebitat, prop de vostè perquè no quedi impunida l'actuació del personal de la presó de Barcelona. Una llengua visita d'inspecció no és suficient, senyor director general. No és suficient ni per a posar en clar els fets ni per a descarregar la seva consciència. L'acusació és greu, tan greu com la for-

mulada temps enrera, inútilment, sobre els tractes donats a Jaume Comte. L'acusació afirma que els reclusos de la presó — els reclusos que van gosar protestar davant el bisbe — foren apallissats, apallissats (no hi ha altra paraula) a mans de diversos funcionaris que estant a les ordres del director de l'establiment. La inspecció haurà arribat, potser, a la conclusió que la protesta era injustificada — que ja és arribar lluny! — Però ningú no ha desmentit el càstic corporal, inhumà i bàrbar infligit als presos. I és aquí, aquí precisament, allà on calia anar a parar. Un home no és un gos. A un home indefens no se li pega, no se li pot pegar. Ni a presidi, senyor director general de Presons.

Quant a l'altra acusació, la formulada pel digne advocat Moles — i esperem que el Col·legi d'Advocats actuï amb tota l'energia que cal esperar contra un atropellament semblant —, vostè no pot ignorar-ne, senyor director, l'extremada gravetat. Dos funcionaris — i és de suposar que no obraven per pròpia iniciativa — amenaçen, armats, un advocat en l'exercici de la seva professió, i li exigeixen el lliurament d'uns documents que acaba de rebre d'un pres. Adhuc prescindint de la qualitat de funcionaris d'un establiment — i aquest fet agreuja la culpabilitat —, això té, en el Codi Penal, una denominació ben explícita. Frou explícita perquè aquests dos funcionaris i la persona sota les ordres de la qual es troben signats encartats en un procés.

I prou, senyor director general de Presons

En adreçar-nos a vostè — per segona vegada — volem creure que, simplement, serem escoltats. Mereixem d'ésser-ne. No en van parlar, abans de nosaltres i amb nosaltres, veus digníssimes d'aquesta ciutat de Barcelona, que ja no pot tolerar en el seu clos certes coses. I en acabar, ens atrevim a dir a vostè, senyor director, que no callem si no és fa justícia. Aquesta justícia que la seva cavallerositat i la seva consciència han d'ésser les primeres d'exigir.

JOSEP M. MASSIP

S'anuncià, dos mesos enrera, que es faria un estudi particular dels "casos" dels condemnats per delictes socials...

La devolució del "Butlletí del Sindicat de Metges de Catalunya" per part del Col·legi de Veterinaris de Sevilla, amb la nota "Devolució a su procedencia por no entender el dialecto en que está escrito", té, només, un valor pintoresc; el "Butlletí del Sindicat" s'envia a molts pobles més de l'Estat espanyol i no contesten amb aquestes truculències. No palesa un pensament general com tampoc la carta escrita en "caló" del president del "Colegio de Médicos de Málaga" al de Barcelona en acusar rebut del Butlletí d'aquesta entitat publicat també, ara, en català. Malgrat això, recorda i reviscola un estat d'esperit i una mentalitat potser cada dia més reduïda i que acabarà per fer-nos gràcia. Sempre que nosaltres hem fet propaganda de "Monografies Mèdiques" en el regne de València, hem descomptat les respostes agressives: "Escriba usted en castellano. Mal español", diu un; "Envienos un profesor de esta lengua universal", ens respon un altre, retornant-nos tots el butlletí amb el mateix envelop; però, això sí, esborrat, ben esborrat, amb tota cura, el nom del receptor (al revés del "Colegio de Veterinarios de Sevilla" que, de més a més, hi posa el segell de l'entitat). Queden compensats aquests esplais amb un nombre de butlletins de subscripció cada vegada més gros que rebem en el mateix correu i de terres valencianes precisament.

Tot això, com diem, no té més que un valor anecdòtic i que ajuda a passar l'estona. La qüestió és fer coses que mereixin aquestes respostes sense cap solvència col·lectiva i guanyar-nos amb el nostre esforç la simpatia de la gent entemamentada i poc a poc farem admetre aquesta llengua sense caràcter oficial, idioma d'un poble que l'ha guardat com un tresor en hores de deprecció i que avui la usa com un instrument de treball intel·lectual i com més la

EL CAMI DE LA LLENGUA CATALANA

usen i com més l'arrapem en una tasca cultural més s'imposarà. Si el cas de Sevilla i el de Málaga i la resposta d'alguns valencians no té una significació ni una importància i no caldria tan solament glosar-ho, en té, per contra, el cas de la "Umfia", sobretot per les derivacions posteriors que ha portat i que, tanmateix són ben demostratives, molt més encara que aquesta tarja de Filadèlfia en la qual es demana la col·lecció completa del Butlletí del Sindicat de Metges.

En la darrera Assemblea general de la "Umfia" (la "Unió Mèdica Franco-Ibero-Americana", transformada ara en la "Unió Mèdica Llatina" per l'entrada d'Itàlia, Romania i el Canadà francès), aquell sant baró, tan amic de Catalunya, el doctor Girard, de Tolosa de Llenguadoc, intervingué per defensar l'admissió del català "amb el mateix títol que l'italià i l'espanyol com llengua dels països d'Umfia". A la seva ocasió el doctor Darigues, president de l'Assemblea i de la Unió, contestà: "Deixo a M. Girard tota la responsabilitat, nosaltres li deixem tota la responsabilitat, del que ens proposa. Però li dic: No us seguim perquè això pot portar complicacions. Evidentment, el català és

també una llengua que té nombrosos elements llatins, però nosaltres no podem admetre el català amb el mateix títol que l'italià. Per altra part, no volem, no podem fer separatisme. (Aplaudiments)."

Aquests aplaudiments entre parèntesis que ens recreen l'extracte de la sessió publicat per la revista "Umfia", òrgan oficial de l'entitat, demostren l'ànim de l'Assemblea. Cal fer constar que un dels vice-presi-

dents és el doctor Baudelac de Pariente, metge adscrit a l'Ambaixada espanyola de París i assistent dels darrers moments del general Primo de Rivera.

Butlletí del Sindicat de Metges de Catalunya

LIBRARY OF THE
COLLEGE OF PHYSICIANS OF PHILADELPHIA

CLAIM

Butlletí del Sindicat de Metges de Catalunya

want number 115 of volume 11 for 1930.

Please have the above number forwarded at once, so that our files may be complete.

The following the above received.

June 27, 1930

Le soussigné a un procédé pour devoluer le dialecte en que vous écrivez.

Caso de no hallar al destinatario, se ruega la devolución a su procedencia.

ASA

DOS DOCUMENTS

Arribaren el mateix dia al "Sindicat de Metges de Catalunya". L'un procedia del Col·legi de Metges de Filadèlfia (Estat Units d'Amèrica) i sollicitava diversos números del "Butlletí" que mancaven a la docta entitat americana per completar la col·lecció.

L'altre... L'altre procedia de Sevilla, del Col·legi de Veterinaris de la província de Sevilla. Hom retornava el "Butlletí", i damunt el sobre un veterinari havia escrit, com els lectors podran comprovar: "Se devuelve a su procedencia por desconocer el dialecto en que viene escrito".

amb fervor i continuament escoltant i discutint els múltiples treballs i estudis que hi aporten els nostres investigadors.

La nostra llengua marxa per la cultura a la conquesta del respecte mundial. Present del poble baix que l'ha sabuda guardar quan tots els consells dels poderosos i dels intel·ligents i dels prudents i li pregaven que l'abandonés d'una vegada; que més o menys ferida o alatrençada l'ha sabuda defensar contra tots els mals vents i fer-la arribar fins a la nostra hora. Avui, en un acte de fidelitat i d'enterniment, a aquesta constància del poble tothom actua s'ha juramentat en acatar-la i és expressió del poeta i del filòsof i del científic. I com més enlairin aquesta creació del nostre poble menys freqüents i menys pintoresques seran les protestes troglodítiques que ens vinguin de Sevilla, de Málaga o de qualsevol altre indret.

J. AIGUADER I MIRO

"Es candorosamente inútil prohibir la revolución. Si el estado de cosas le da estímulo bastante, la revolución se hace presente. Y cuando falta esa motivación, los desórdenes prácticamente posibles no adquieren rango revolucionario: son motines y algaradas."

SANCHEZ ROMAN
(A "El Sol")